

Στεμνίτσα

2026

Stemnitsa

ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ
ΜΕ ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΥ

Πολιτιστικός & Εξωραϊστικός Σύλλογος Στεμνιτσιωτών «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»
Stemnitsa's Cultural and Beautifying Association «IPSOUNTAS»

Λίγα Λόγια για το Φετινό Ημερολόγιο

Η φυσική ομορφιά, το ευχάριστο κλίμα, το αξιόλογο παρελθόν και η φιλοξενία των κατοίκων, έχουν καταστήσει την Στεμνίτσα πόλο έλξης του εσωτερικού τουρισμού. Σε κάθε επίσκεψη, αποκαλύπτονται ευχάριστες εκπλήξεις ανάμεσα στα πετρόκτιστα καλντερίμια, τις φυσικές πηγές, τις εκκλησιές και την λαογραφική της παράδοση.

Το ΔΣ του Συλλόγου μας πραγματοποιεί και φέτος την έκδοση του Ημερολογίου για το 2026, που είναι αφιερωμένο στην Στεμνιτσιώτικη Αργυροχρυσοχοΐα. Παρουσιάζεται η τέχνη αυτή όπως εξελίχθηκε μέσα στους αιώνες και πως διατηρείται και εξελίσσεται τα 50 τελευταία χρόνια. Επισκεφθήκαμε το κτίριο που στεγάζει το ΕΠΑΛ και το ΣΑΕΚ με το Μουσείο έργων των μαθητών/σπουδαστών, τα 4 εργαστήρια Αργυροχρυσοχοΐας στην Στεμνίτσα, συναντήσαμε σημαντικούς τεχνίτες/καλλιτέχνες του κοσμήματος στην Αθήνα, επικοινωνήσαμε με επαγγελματίες σε διάφορες πόλεις και μελετήσαμε εκδόσεις που παρουσιάζουν την εξέλιξη της τέχνης αυτής στο χωριό μας. Οτι παρουσιάζεται πιο κάτω είναι το αποτέλεσμα αυτής της έρευνας.

Τα κείμενα είναι αποτέλεσμα μελέτης βιβλιογραφίας που ακολουθεί και μαρτυριών επαγγελματιών Αργυροχρυσοχόων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημοκλέους Χαρ. Γαρταγάνη (Αθήνα, 1956), «**Η Στεμνίτσα εις την ανάστασιν της φυλής**»
2. Νάσιου Συνοδινού (Αθήνα, 1979), «**Οι τεχνίτες της Στεμνίτσας**»
3. Κωνσταντίνου Ρούνιου, εφημ. «Αδελφότης Στεμνιτσιωτών» φ.21
4. Τάκη Κανδηλώρου, Αρκαδική Επετηρίς, 1906
5. Γ. Α. Ανδριτσόπουλος «**Ιστορικές Σημειώσεις Στεμνίτσας**»
6. Λαογραφικό Μουσείο Στεμνίτσας, «**Παραδοσιακές Τέχνες και Επαγγέλματα**», Πρακτικά Γ' Συμποσίου 10-11/11/2000, εκδ 2002
7. Πέτρος Σαραντάκης, «**Περιήγηση Αρκαδίας**», εκδ.Οιάτης

Επίσης στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν και από τα sites: stemnitsamuseum.gr, Wikipedia.org, κλπ

Ευχαριστούμε θερμά :

- τον κ Αθανάσιο Ασημακόπουλο - Πρόεδρο της Κοινότητας Στεμνίτσας και ταλαντούχο Αργυροχρυσοχόο για την καθοριστική συμβολή του στην έρευνα για την δημιουργία του υλικού.
- τις κες Ευφροσύνη Ζέρβα - Διευθύντρια ΣΑΕΚ και Σοφία Σαρακινιώτη -Εκπαιδεύτρια ΣΑΕΚ, που διέθεσαν χρόνο στα τέλη του Αυγούστου για ξενάγηση στο ιστορικό κτήριο των Διδασκτρίων της Στεμνίτσας.
- τον κ Θωμά Χασάπη - γνωστό Αδαμαντοδέτη με έδρα την Αθήνα, που με ενθουσιασμό ενημέρωσε και κινητοποίησε τους συμπατριώτες Αργυροχρυσοχόους.
- τον κ Κωνσταντίνο Σαρακινιώτη και την κα Σταυρούλα Γυφτοπούλου, από τους πρώτους μαθητές της Σχολής Αργυροχρυσοχοΐας Στεμνίτσας, δίπλα στον πρωτεργάτη και μεγάλο δάσκαλο της τέχνης, αείμνηστο Λάμπη Κατσούλη, για την επιβοήθησή τους στην ανάλυση των τεχνικών μεθόδων της αργυροχρυσοχοΐας.
- την κα Κωνσταντίνα Κατσιμπίρη, εκλεκτή καλλιτέχνη Αργυροχρυσοχόο με έδρα την Αθήνα για την διεξοδική συζήτησή μας
- Όλους τους αγαπητούς Αργυροχρυσοχόους, που δέχθηκαν να κοσμήσουν με φωτογραφίες αυτή την έκδοση.
- Όσους συνέβαλαν με φωτογραφικό υλικό: Δημ.Εφραίμογλου, Χ.Δ.Δημακόπουλο, Ι.Π.Λαγό, Κ.Λαγό, Β. Σοφιανόπουλο
- την κα Σοφία Σπίθα για την έρευνα και την συγγραφή των κειμένων, την λήψη και την συλλογή των φωτογραφιών, που αναδεικνύουν το θέμα του ημερολογίου 2026.
- τους Επαγγελματίες της Στεμνίτσας, για την οικονομική συνδρομή τους στην έκδοση του ημερολογίου.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα το απολαύσετε !

Ευχές του Δ.Σ. του Συλλόγου «Ο Υψούντας»

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου «Ο Υψούντας»
εύχεται εγκάρδια στους απανταχού Στεμνισιώτες - Στεμνισιώτισσες
και φίλους της Στεμνίτσας, **το έτος 2026**
να προσφέρει σε όλους μας
και τον καθένα χωριστά
υγεία, ψυχική γαλήνη, ειρήνη, ευημερία
και ... κάθε χαρά !

Ευχές του Δ.Σ. του Σωματείου ΣΙΤΕΕΣΑ

Η Πρόεδρος, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
και όλα τα μέλη του Σωματείου Ιδιοκτητών Τουριστικών
και Επισιτιστικών Επιχειρήσεων Στεμνίτσας

Αρκαδίας - ΣΙΤΕΕΣΑ,

σας ευχόμαστε Καλές Γιορτές, Ευτυχισμένο,

Δημιουργικό και Ειρηνικό το 2026!

Ο Νέος Χρόνος να μας βρει όλους ακόμα πιο δυνατούς
και με ενότητα να προσπαθούμε να διαφυλάττουμε
την πολιτιστική μας ταυτότητα
και να αναδεικνύουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά!

Καλά Χριστούγεννα, Καλή Πρωτοχρονιά!
Ευτυχισμένο, Δημιουργικό και Ειρηνικό το 2026!

Χρήσιμα Τηλέφωνα

• Δημαρχείο Γορτυνίας:	27953 60330
• ΚΕΠ Στεμνίτσας:	27950 29502
• Αγροτικό Ιατρείο:	27950 81277
• Κέντρο Υγείας Δημητσάνας:	27950 31401
• Αστυνομία Δημητσάνας:	27950 31205
• ΕΠΑΛ Γορτυνίας (Στεμνίτσας):	27950 81227
• ΣΑΕΚ Αργυροχρυσοχοΐας Στεμνίτσας:	27950 81514
• Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου:	27950 81385

Το Δ.Σ. του Συλλόγου «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»

Πρόεδρος: Γεώργιος Θ. Μαζαράκος

Αντιπρόεδρος: Ιωάννης Λαγός

Γραμματέας: Σοφία Σπίθα

Ταμίας: Βασίλειος Στ. Παπαχειμώνας

Αναπληρώτρια Ταμίας: Ελπίδα Γεωργαντά

Μέλη: Κρυσταλλία Αντωνάκου - Ελένη Κοκκώνη

Τρόποι επικοινωνίας με τον Σύλλογο:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ & ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΙΩΤΩΝ «Ο ΥΨΟΥΝΤΑΣ»

Στεμνίτσα Αρκαδίας Τ.Κ. 220 07

Τηλ.: 6983 418784

E-mail: ipsountas@yahoo.gr

Τραπεζικός Λογαριασμός Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

GR 610 110 335 00000335 296 01 099

(BIC) ETHNGRAA

Τα νέα μας μπορείτε να τα βρίσκετε:

[www.facebook.com/ ipsountas](https://www.facebook.com/ipsountas)

Ιανουάριος

ΑΠΟΨΗ ΜΕ ΧΙΟΝΙΑ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

Ιστορική Αναδρομή

Οι Στεμνισιιώτες, φημισμένοι τεχνίτες επεξεργασίας μετάλλων, άκμασαν από τον 17^ο αιώνα και έφτιαχναν όλες τις κατασκευές στον τομέα τους. Οι κατασκευές διακρίνονταν στις πιο κάτω κατηγορίες σύμφωνα με την ορολογία των Στεμνισιωτών, που είναι γνωστές από την αρχαιότητα: Σφυριστές, Χυτές, Συρματερές, Κολλητές. Στις μεταλλικές κατασκευές υπάρχουν τα εξής είδη διακόσμησης: Χαρακτό, Σκαλιστό, Καλεμιστό, Κοφτό, Τρυπητό, Γρανωτό, Συρματερό, Σταμπαριστό, Χυτό. Ο διαχωρισμός αυτός προχώρησε και δημιούργησε ξεχωριστές ειδικότητες ακόμη και στο ίδιο μέταλλο.

Το αποτέλεσμα ήταν η Στεμνίτσα να γνωρίσει μεγάλη δόξα, χάρη στους χρυσοκούς αλλά και τους χαλκωματήδες και μπρουντζάδες. Οι περισσότεροι τεχνίτες εξασκούσαν την τέχνη τους σε εργαστήρια αλλά παράλληλα δούλευαν και ως πλανόδιοι τεχνίτες ταξιδεύοντας σε ομάδες που τις ονόμαζαν μπουλούκια, κουμπάνιες ή κουμπανίες και συντροφίες. Ένας έκανε το «κουμάντο» και εφαρμοζόταν η διανομή του «καζαντιού» σε ίσια «μερδικά». Ταξίδευαν το μεγαλύτερο διάστημα του χρόνου σε διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου, τα νησιά του

Η Αργυροχρυσοχοΐα στην Στεμνίτσα

Ιονίου, την Κωνσταντινούπολη, την Αίγυπτο, την Κύπρο, την Οδησό, το Ικόνιο κλπ.

Στα ταξίδια τους έπαιρναν τα ζώα τους φορτωμένα με όλα τα εργαλεία τους: μικρά αμόνια, σφυράκια, χεροκάλεμο, σέγα, γρανοκόφτης, μαχαιρωτό, τσιμπίδια, σύρτες, στρομπουλές, καλέμια, λυχνάρα, μπουρού, μασγαλά, καρβουνόταβλα, νίτρο, νιτρικό οξύ, βόρακα, σόδα τοποθετημένα σε μια κασέλα. Μπροστά σε αυτή την κασέλα εργάζονταν καθισμένοι σταυροπόδι και φορώντας την μπροστελιά. Κοντά τους είχαν επίσης ένα φυσερό, ένα καμίνι με ξυλοκάρβουνα από έλατο αρχικά και ρείκια αργότερα. Το λιώσιμο του χρυσαφίου γινόταν στα χωνιά, το λιωμένο μέταλλο χυνόταν από την μπουχτίδα στα παντέφια, τα μικρά διπλά καλούπια που είχαν αρνητικά αποτυπωμένο σε ζυμάρι από Καλαματιανό κοκκινόχωμα το αντικείμενο κατασκευής τους.

Με αυτό τον μικρό τεχνικό εξοπλισμό και λίγα μέσα οι χρυσοκοί έγιναν με την πάροδο του χρόνου μοναδικοί στην δουλειά τους και αυτό χάρη στην αντίληψη, την ικανότητα των χεριών τους, την αγάπη για την τέχνη τους που την υπηρέτησαν διαθέτοντας σωματική αντοχή στα ταξίδια και τις ανθυγιεινές συνθήκες δουλειάς.

Οι Στεμνισιιώτες μάστορες αυτοπροστατεύονταν πλάθοντας μια δική τους συνθηματική γλώσσα τα Μεσσιτισιώτικα, ακατάληπτα για κάθε μη μυημένο Στεμνισιώτη. Τα Μεσσιτισιώτικα έχουν μελετηθεί από διάφορους ερευνητές ήδη από το 19^ο αιώνα Αθ. Παπαχριστόπουλος, Τρικολωνιακά εν Αθήναις 1889, Τάκης Κανδηλώρος, Αρκαδική Επετηρίς, 1906, Γ. Ανδρισόπουλος, Λεύκωμα Γορτυνίας

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΤΟ ΑΠΟ ΣΩΤΗΡΗ ΚΑΡΑΛΗ

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Σ.ΣΠΙΘΑ

ΚΟΛΙΕ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α. ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ

μετά συνοπτικής ιστορίας των κωμοπόλεων και χωρίων της , 1937, Δημοκλής Γαρταγάνης, Η Στεμνίτσα στο 1821 , 1964, Γεώργιος Θεοφίλης, Η Στεμνίτσα και η προσφορά της στην Ελλάδα, 1977, Νασος Συνοδινός, Οι τεχνίτες της Στεμνίτσας και τα Μεσσιτισιώτικα , 1979. Θεωρείται λοιπόν, τεκμήριο της ευφυΐας του λαού αυτού και ανάγει την αρχή του στις συχνές αποδημίες στην ξένη γη όπου αισθάνονταν την ανάγκη να αποκρύπτουν τις σκέψεις τους από τους παρευρισκόμενους.

Συμπερασματικά η Χρυσοχοΐα είναι μια τέχνη, που εξασκείται στην Ελλάδα για 5.000 χρόνια. Δεν έχει αποδειχθεί ακόμη πώς οι τέχνες των μετάλλων έφθασαν και γιατί αναπτύχθηκαν τόσο έντονα στην Στεμνίτσα, υπάρχουν διάφορες απόψεις. Σημασία έχει ότι επικράτησαν και έκαναν την Στεμνίτσα ξακουστή ως ένα απέραντο εργαστήριο, που αναφέρεται και σήμερα σε ξένα συγγράμματα. Συναντήσαμε Στεμνισιιώτες επαγγελματίες που έχουν εργαστήρια στη Στεμνίτσα και στην Αθήνα, μας υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό και μας παρουσίασαν τα έργα και τις τεχνικές που σας προβάλλουμε σε αυτό το αφιέρωμα.

ΒΡΑΧΙΟΛΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΘΑΝ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

φεβρουάριος

ΧΙΟΝΙ ΣΤΟ ΜΑΙΝΑΛΟΝ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28								

Στάδια και Τεχνικές Επεξεργασίας Μετάλλων

Η αργυροχρυσοχοΐα είναι μια αρχαία τέχνη που συνδυάζει την επιστήμη με τη δημιουργικότητα, μεταμορφώνοντας πολύτιμα μέταλλα σε μοναδικά κοσμήματα και αντικείμενα τέχνης. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται είναι πολλές και καθεμία προσδίδει διαφορετικό χαρακτήρα στο τελικό έργο. Ακολουθούν οι πιο βασικές τεχνικές :

ΕΡΓΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΑΕΚ

1. ΣΥΝΤΗΞΗ (SMELTING/MELTING)

Η **σύντηξη** είναι η διαδικασία κατά την οποία το μέταλλο (χρυσός, ασήμι, χαλκός κ.λπ.) λιώνει σε πολύ υψηλή θερμοκρασία για να πάρει τη μορφή που επιθυμούμε, όπως μπάρες, πλάκες ή σύρματα.

2. ΣΦΥΡΗΛΑΤΗΣΗ (FORGING/HAMMERING)

Η **σφυρηλάτηση** είναι η τεχνική διαμόρφωσης του μετάλλου με χτυπήματα από σφυρί. Με τη σφυρηλάτηση το μέταλλο σκληραίνει, αποκτά αντοχή και το επιθυμητό σχήμα.

3. ΕΛΑΣΗ (ROLLING)

Η **έλαση** είναι η διαδικασία που χρησιμοποιείται για να λεπτύνει το μέταλλο. Αυτό γίνεται με ειδικά μηχανήματα που ονομάζονται «έλαστρα» (rolling mills), τα οποία αποτελούνται από κυλίνδρους που πιέζουν το μέταλλο μειώνοντας το πάχος του.

4. ΣΥΡΜΑΤΟΥΡΓΙΑ (DRAWING/WIRE MAKING)

Η **συρματοουργία** είναι η διαδικασία δημιουργίας σύρματος από ένα παχύτερο κομμάτι μετάλλου. Αυτό επιτυγχάνεται περνώντας το μέταλλο μέσα από διαδοχικές οπές μικρότερης διαμέτρου.

5. ΣΥΓΚΟΛΛΗΣΗ (SOLDERING)

Η **συγκόλληση** είναι μια από τις πιο βασικές τεχνικές της αργυροχρυσοχοΐας και αφορά την ένωση δύο ή περισσότερων κομματιών μετάλλου με τη χρήση συγκολλητικού κράματος με

ΕΡΓΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΑΕΚ

ΕΡΓΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΑΕΚ

χαμηλότερο σημείο τήξης και θερμότητας για να λιώσει και να γεμίσει το κενό μεταξύ των κομματιών.

6. ΚΟΠΗ ΚΑΙ ΤΡΥΠΗΜΑ (SAWING AND PIERCING)

Η **κοπή και το τρύπημα** είναι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία σχημάτων και λεπτομερειών σε ένα κομμάτι μετάλλου. Το μέταλλο κόβεται με ένα ειδικό πριόνι (σέγα), ενώ οι τρύπες γίνονται με τρυπάνι ή άλλο αιχμηρό εργαλείο.

7. ΧΥΤΟ (CASTING)

Η **χύτευση** είναι μια μέθοδος αναπαραγωγής κοσμημάτων και αντικειμένων σε μεγάλη ποσότητα. Αρχικά δημιουργείται ένα κέρινο μοντέλο, από το οποίο στη συνέχεια φτιάχνεται ένα καλούπι. Μέσα σε αυτό το καλούπι χύνεται το λιωμένο μέταλλο.

8. ΛΙΜΑΡΙΣΜΑ ΚΑΙ ΓΥΑΛΙΣΜΑ (FILING AND POLISHING)

Το **λιμάρισμα και το γυάλισμα** είναι τα τελευταία στάδια της κατασκευής ενός κοσμήματος. Το λιμάρισμα χρησιμοποιείται για να αφαιρέσει τις ατέλειες και να δώσει το τελικό σχήμα, ενώ το γυάλισμα προσδίδει στο μέταλλο τη χαρακτηριστική του λάμψη.

9. ΛΙΘΟΔΕΣΙΑ (STONE SETTING)

Η **λιθοδεσία** είναι η τεχνική τοποθέτησης ενός πολύτιμου λίθου πάνω σε ένα κόσμημα. Υπάρχουν πολλές τεχνικές λιθοδεσίας, όπως η «δέσιμο με δόντια» (claw setting), η «δέσιμο με βεζελ» (bezel setting) κ.ά.

ΕΡΓΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΑΕΚ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΩΝ
ΑΡΧΕΙΟ ΣΑΕΚ

Μάρτιος

ΤΟ ΗΡΩΟΝ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31					

Παραδοσιακές Τεχνικές της Ελληνικής Αργυροχρυσοχοΐας

Η τέχνη της Αργυροχρυσοχοΐας στον ελλαδικό χώρο αποτελεί μια ζωντανή παράδοση με ρίζες που φτάνουν τουλάχιστον 5.000 χρόνια πίσω, ξεκινώντας από τη Νεολιθική Εποχή και φτάνοντας μέχρι τις μέρες μας. Δεν είναι απλώς μια βιοτεχνία, αλλά ένα ουσιαστικό κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Από τους περίφημους θησαυρούς των μυκηναϊκών τάφων μέχρι τα λαμπρά βυζαντινά σκεύη και τα περίτεχνα κοσμήματα της μεταβυζαντινής περιόδου (17ος-18ος αιώνας), οι Έλληνες τεχνίτες ανέπτυξαν και τελειοποίησαν μια σειρά από τεχνικές που έδωσαν στο ελληνικό κόσμημα μοναδική ταυτότητα, φινέτσα και διαχρονική αξία. Αυτές οι τεχνικές, κληρονομημένες από γενιά σε γενιά, αποτελούν τον πυρήνα της ελληνικής χειροποίητης δημιουργίας. Οι παραδοσιακοί αργυροχρυσόχοι επεξεργάζονται τα μέταλλα -χρυσό, άργυρο, χαλκό- χρησιμοποιώντας κυρίως τη δύναμη των χεριών και απλά εργαλεία, δημιουργώντας αριστουργήματα με λεπτότητα και περίπλοκη διακόσμηση. Οι βασικές αυτές τεχνικές περιλαμβάνουν:

1. Η ΣΥΡΜΑΤΕΡΗ (FILIGREE)

Η συρματερή, γνωστή και ως φιλιγκράν, είναι η πιο χαρακτηριστική και απαιτητική τεχνική. Έχουν βρεθεί φιλιγκράν κοσμήματα στην αρχαία Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και την Ελλάδα όπου άκμασε κυρίως κατά τα Βυζαντινά χρόνια. Περιλαμβάνει τη χρήση πολύ λεπτών συρμάτων από μέταλλο (συνήθως ασήμι ή χρυσό), τα οποία στρίβονται, λυγίζονται και συγκολλούνται μεταξύ τους, σχηματίζοντας αέρινα, δαντελωτά σχέδια. Το τελικό αποτέλεσμα μοιάζει με κέντημα από μέταλλο. Η τεχνική αυτή γνώρισε ιδιαίτερη ακμή στα μεγάλα αργυροχρυσοχοϊκά κέντρα της Ηπείρου, όπως τα Ιωάννινα και το Συρράκο, κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους.

2. Η ΚΟΚΚΙΔΩΣΗ (GRANULATION)

Η κοκκίδωση είναι μια τεχνική με πανάρχαιες ρίζες σε πολλούς πολιτισμούς. Χρησιμοποιήθηκε στην Μεσοποταμία αλλά και από τους Ετρούσκους στην Ιταλία και ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής στην ελληνιστική περίοδο. Κατά την τεχνική αυτή μικροσκοπικές μεταλλικές σφαίρες, οι κοκκίδες, συγκολλούνται πάνω σε μια μεταλλική επιφάνεια. Η δυσκολία έγκειται στην ομοιόμορφη συγκόλληση των κοκκίδων, ώστε να δημιουργείται ένα ανάγλυφο, τρισδιάστατο μοτίβο, χωρίς να λιώνει η βάση του κοσμήματος. Αποτελεί δείγμα εξαιρετικής δεξιοτεχνίας και υπομονής.

3. ΤΟ ΣΦΥΡΗΛΑΤΟ (REPOUSSÉ)

Η τεχνική του σφυρηλάτου (ή κτυπητού) αφορά τη διαμόρφωση του μετάλλου με το σφυρί. Ο τεχνίτης χτυπά το μέταλλο από την πίσω πλευρά, σπρώχνοντας το υλικό προς τα εμπρός, ώστε να δημιουργηθούν ανάγλυφα, έκτυπα σχέδια στην μπροστινή επιφάνεια. Χρησιμοποιείται για να δώσει όγκο, βάθος και δυναμική σε μεγάλα κομμάτια, όπως εκκλησιαστικά σκεύη ή διακοσμητικά αντικείμενα. Έργα τέχνης με ανάγλυφο έχουν βρεθεί σε πολλούς αρχαίους πολιτισμούς όπως

στην Αίγυπτο, τη Μεσοποταμία, την Μινωική Κρήτη (σφραγίδες) και την κλασική Ελλάδα (χρυσά στεφάνια των Μακεδονικών τάφων).

4. Η ΕΓΧΑΡΑΚΤΗ ΤΕΧΝΙΚΗ (ENGRAVING)

Η εγχάρακτη ή σκαλιστή τεχνική περιλαμβάνει τη χάραξη σχεδίων πάνω στην επιφάνεια του μετάλλου με τη χρήση ειδικών εργαλείων, όπως τα ορειχάλκινα καλέμια. Η χάραξη δημιουργεί γραμμικά μοτίβα ή σκηνές, προσθέτοντας λεπτομέρεια και βάθος στη διακόσμηση.

5. ΤΟ ΝΙΕΛΟ (NIELLO)

Το νιέλο είναι μια ιδιαίτερη τεχνική διακόσμησης που χρησιμοποιείται για να δίνει κυρίως στο ασήμι την χαρακτηριστική μαύρη απόχρωση. Πρόκειται για ένα κονιοροποιημένο μαύρο κράμα θειούχων ενώσεων αργύρου, χαλκού και μολύβδου. Το κράμα αυτό τοποθετείται στα σκαλισμένα αυλάκια της μεταλλικής επιφάνειας και με θέρμανση λιώνει, γεμίζοντας τα κενά. Μετά το γυάλισμα, η μαύρη ουσία του νιέλο έρχεται σε αντίθεση με το λαμπερό ασήμι, τονίζοντας το ανάγλυφο σχέδιο.

6. ΤΟ ΣΜΑΛΤΟ (ENAMEL)

Το σμάλτο είναι η τεχνική όπου η επιφάνεια του μετάλλου καλύπτεται με ένα λεπτό, υαλώδες υλικό που ψήνεται σε υψηλή θερμοκρασία. Το αποτέλεσμα είναι μια λεία, γυαλιστερή επιφάνεια σε διάφορα χρώματα, που δίνει ζωντάνια και λεπτομέρεια στο κόσμημα. Η τεχνική του σμάλτου γνώρισε τη μεγαλύτερη άνθησή της στον ελληνικό χώρο κατά τους Βυζαντινούς χρόνους, όπου οι τεχνίτες τελειοποίησαν την τεχνική του κυψελωτού ή περίκλειστου σμάλτου (γνωστή και ως *cloisonné*).

Οι τεχνικές του σμάλτου είναι οι εξής: Champlevé (Σμάλτο με ανάγλυφη επιφάνεια, Cloisonné (Σμάλτο με κυψέλες), Plique-à-jour (Διάτρητο σμάλτο), Painted Enamel (Ζωγραφιστό σμάλτο): που συνδυάζει την τέχνη του μεταλλουργού με την τέχνη του ζωγράφου, προσφέροντας απεριόριστες δυνατότητες για δημιουργία κοσμημάτων με έντονα χρώματα και μοναδικές λεπτομέρειες.

7. Η ΧΥΤΕΥΣΗ (CASTING)

Η χύτευση είναι μια από τις παλαιότερες τεχνικές κατεργασίας μετάλλων. Έργα χύτευσης από μπρούντζο έχουν βρεθεί σε ανασκαφές που χρονολογούνται από την Εποχή του Χαλκού. Στην αρχαία Ελλάδα, η τεχνική χρησιμοποιήθηκε ευρέως για την κατασκευή αγαλμάτων, όπλων και κοσμημάτων. Η πιο γνωστή μέθοδος χύτευσης στην αρχαιότητα ήταν η τεχνική του χαμένου κεριού (lost-wax casting), η οποία χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα και περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

- Δημιουργία του Προτύπου: Αρχικά, ο τεχνίτης δημιουργεί το πρωτότυπο του κοσμήματος από ένα υλικό που λιώνει εύκολα, όπως το κερί ή κάποιο ειδικό πολυμερές. Αυτό το πρότυπο μπορεί να σκαλιστεί στο χέρι ή να δημιουργηθεί με ψηφιακές μεθόδους (τρισδιάστατη εκτύπωση).
- Κατασκευή του Καλουπιού: Το πρότυπο από κερί τοποθετείται σε ένα δοχείο και καλύπτεται πλήρως με ένα ειδικό πυρίμαχο υλικό (γύψος). Μόλις ο γύψος στερεοποιηθεί, το δοχείο θερμαίνεται σε φούρνο. Κατά τη διάρκεια της θέρμανσης, το κερί λιώνει και εξατμίζεται, αφήνοντας μια κοιλότητα στο εσωτερικό του γύψινου καλουπιού, η οποία έχει το ακριβές σχήμα του πρωτότυπου.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Σ.ΣΠΙΘΑ

- Χύτευση του Μετάλλου: Το μέταλλο (χρυσός, ασήμι, μπρούντζος) λιώνει σε υψηλή θερμοκρασία μέχρι να γίνει ρευστό. Στη συνέχεια, χύνεται στο κενό καλούπι.
- Σπασίμο του Καλουπιού: Αφού το μέταλλο κρυώσει και στερεοποιηθεί, ο γύψος σπάζεται προσεκτικά για να αποκαλυφθεί το κόσμημα. Το καλούπι καταστρέφεται σε αυτή τη διαδικασία, γι' αυτό και η τεχνική ονομάζεται «χαμένο κερί».
- Φινίρισμα: Το τελικό αντικείμενο καθαρίζεται από τυχόν υπολείμματα, αφαιρούνται τα σημεία σύνδεσης με το καλούπι και το κόσμημα γυαλίζεται για να αποκτήσει την τελική του μορφή.

8. Η ΚΑΡΦΩΤΙΚΗ (STONE SETTING)

Η καρφωτική είναι η τέχνη και η τεχνική της τοποθέτησης και στερέωσης πολύτιμων ή ημιπολύτιμων λίθων (όπως διαμάντια, ζαφείρια, ρουμπίνια) πάνω σε ένα μεταλλικό κόσμημα. Είναι μια διαδικασία που απαιτεί μεγάλη ακρίβεια, καθώς η ασφαλής συγκράτηση της πέτρας και η ανάδειξη της λάμψης της εξαρτάται από την επιδεξιότητα του τεχνίτη. Βασικές Μέθοδοι Καρφωτικής είναι οι εξής:

- Δέσιμο με δόντια (Prong Setting): Η πέτρα συγκρατείται από μικρά «δόντια» ή «νύχια» μετάλλου που λυγίζουν πάνω της.
- Δέσιμο με κανάλι (Channel Setting): Οι πέτρες τοποθετούνται η μία δίπλα στην άλλη μέσα σε ένα «κανάλι» που έχει δημιουργηθεί στο μέταλλο.
- Δέσιμο με πλάκα (Bezel Setting): Μια μεταλλική λωρίδα περιβάλλει πλήρως την πέτρα, κρατώντας την σταθερά στη θέση της.
- Δέσιμο με κόκκους (Pave Setting): Μικρές πέτρες τοποθετούνται πολύ κοντά η μία στην άλλη, καλύπτοντας μια μεγάλη επιφάνεια του κοσμήματος.

9. ΜΙΚΡΟΓΥΛΠΤΙΚΗ (MICROSULPTING)

Η μικρογλυπτική στην αργυροχρυσοχοΐα είναι η τέχνη της λεπτομερούς επεξεργασίας και διαμόρφωσης του μετάλλου σε πολύ μικρή κλίμακα. Πρόκειται για μια τεχνική που συνδυάζει στοιχεία από τη γλυπτική και τη χάραξη για να δημιουργήσει πολύπλοκες μορφές, υφές και σχέδια. Η τεχνική της Μικρογλυπτικής υπάρχει σε διάφορους πολιτισμούς, η εφαρμογή της στη χρυσοχοΐα με τη μορφή που βλέπουμε στα αριστουργήματα της Αρχαίας και Ελληνιστικής Ελλάδας είναι μια απολύτως θεμελιώδης και χαρακτηριστική τεχνική της ελληνικής κοσμηματοτεχνίας.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ
ΕΠΑΛ ΚΑΙ ΣΑΕΚ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΡΦΩΤΙΚΗΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΙ ΘΩΜΑΣ ΧΑΣΑΠΗΣ

ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΟΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΡΜΑΤΕΡΗ ΑΡΧΕΙΟ Ι.Π. ΛΑΓΟΥ

ΝΙΕΛΟ ΑΡΧΕΙΟ Ι.Π. ΛΑΓΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ

απρίλιος

ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ ΜΕ ΟΜΙΧΛΗ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
									1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			

Ασημιτζήδες

Εκκλησιαστικά Σκεύη και Εικόνες

Οι Αργυροχρυσόχοι της Στεμνίτσας έκαναν πολλές κατασκευές, κυρίως κοσμήματα, δακτυλίδια, σταυρούς, γιορντάνια, πόρπες, φλουριά, ντουζουλούκια. Πολλοί από αυτούς ήταν ασημιτζήδες. Οι ασημιτζήδες αποτέλεσαν μια ξεχωριστή τάξη και η δουλειά τους επεκτεινόταν στις εκκλησιαστικές κατασκευές και άλλα είδη. Έχουν βρεθεί έργα που αναφέρεται από την τεχνοτροπία τους ότι προέρχονται από Στεμνισιώτες τεχνίτες όπως:

- το Άγιο Δισκοπότηρο από το 1620 στο Αντρώνι Ηλείας με υπογραφή ΝΚΟΣ που σημαίνει Νικολέτος. Επώνυμο γνωστής οικογένειας χρυσόχων
- το Ασημένιο Ευαγγέλιο από το 1672 στην Κυνουρία όπου αναγράφεται: «Γεωργίου η τέχνη, Στεμνίτσα το χωρίον»
- ο σταυρός Αγιασμού του 1683 στην Ιερά μονή του Σινά με την επιγραφή «ΧΕΙΡ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΥΚΙΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΣΤΕΜΝΗΤΖΑΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ»
- ο Ασημένιος πολυέλαιος αγνώστου χρονολογίας στο Σκούπι Καλαβρύτων θεωρείται έργο Στεμνισιώτη

ΚΑΝΤΗΛΙ ΩΡΑΙΑΣ ΠΥΛΗΣ ΑΓ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΡΧΕΙΟ Σ. ΣΠΙΘΑ

ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΠΟΥΚΑΜΙΣΟ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΦΩΤΟΓΡ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΡΙΤΖΙΛΑΣ
ΑΡΧΕΙΟ Ι.Π.ΛΑΓΟΣ

Κατά βεβαιώσεις των σημερινών τεχνιτών και σύμφωνα με το βιβλίο του Δημοκλή Χ. Γαρταγάνη με τίτλο «Η ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ (ΥΨΟΥΣ) ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ» υπάρχουν αρκετά δείγματα της παλαιάς Στεμνισιώτικης ασημιτζδικής τέχνης σκορπισμένα παντού και κυρίως στις εκκλησίες. Επίγραφα έργα κατασκευασμένα κατά τον 19^ο αρχές 20^{ου} αιώνα σε Στεμνισιώτικα εργαστήρια σε Αθήνα και Πάτρα αναφέρονται τα εξής:

- το πουκάμισο της εικόνας του Ευαγγελισμού στην Μητρόπολη Αθηνών από το εργαστήριο Ι. Νικητόπουλου (ο οποίος ήταν προμηθευτής της Αυλής και είχε τιμηθεί με χρυσά μετάλλια σε διεθνείς εκθέσεις όπως στην Πάδοβα και την Θεσσαλονίκη)
- η λάρνακα του Αγ. Γερασίμου
- το κουβούκλιο περιφοράς της Παναγίας της Τήνου
- ο αργυρός επιτάφιος, βάρους 65 οκάδων, της Παντάνασσας της Πάτρας από το εργαστήριο Γ. Κουσουρέλη (Αφοι Π. Ζενέτου)
- το πουκάμισο της εικόνας της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Αγ. Λαύρα καθώς και η 3μορφη εικόνα του Αγ. Ανδρέα Πάτρας από το εργαστήριο Ν. Γιώρμα
- το πουκάμισο στον Ευαγγελισμό της Μητροπόλεως Πατρών από το εργαστήριο του Λάμπρου Καγιάφα
- με χρονολογία 1813 το πουκάμισο της εικόνας του Αγ. Γεωργίου στον Μητροπολιτικό ναό της Στεμνίτσας
- το πουκάμισο της εικόνας της Χρυσοπηγής στο ομώνυμο μοναστήρι της Στεμνίτσας
- διάφορα ιερά σκεύη που σήμερα εκτίθενται σε βιτρίνα στον Αγ. Γεώργιο Στεμνίτσας

Τα πουκάμισα είναι ένας τεχνικός όρος που χρησιμοποιείται τόσο στην αργυροχρυσοχοΐα όσο και στην αγιογραφία, αλλά με διαφορετική σημασία σε κάθε τομέα.

ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ ΣΤΗΝ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑ

Στην αργυροχρυσοχοΐα, τα πουκάμισα (γνωστά και ως επικάλυψη ή overlay) είναι μια τεχνική κατά την οποία ένα λεπτό φύλλο από ένα πολύτιμο μέταλλο, όπως ο χρυσός ή το ασήμι, χρησιμοποιείται για να καλύψει την επιφάνεια ενός αντικειμένου που είναι κατασκευασμένο από ένα πιο κοινό μέταλλο, όπως ο χαλκός ή ο ορείχαλκος. Στόχος αυτής της τεχνικής είναι να προσδώσει στο κόσμημα την εμφάνιση και τη λάμψη ενός ακριβού μετάλλου με πολύ μικρότερο κόστος καθώς και να δη-

μιουργήσει χρωματικές αντιθέσεις ή να επιτευχθεί ένα συγκεκριμένο οπτικό αποτέλεσμα, συνδυάζοντας την ομορφιά ενός μετάλλου με την ανθεκτικότητα ενός άλλου.

ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στην αγιογραφία, ο όρος πουκάμισο αναφέρεται στην επένδυση ή την επικάλυψη μιας φορητής εικόνας με ένα φύλλο από μέταλλο, συνήθως ασήμι ή επικρυσωμένο ασήμι. Αυτή η μεταλλική επένδυση ονομάζεται επίσης οκλαδικό ή ριζά. Το πουκάμισο καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της εικόνας, αφήνοντας ακάλυπτα μόνο το πρόσωπο, τα χέρια και τα πόδια της μορφής. Τα μοτίβα πάνω στο μεταλλικό φύλλο είναι συχνά σκαλισμένα ή χαραγμένα και αναπαριστούν τα άμφια, τα κοσμήματα ή τα διακοσμητικά στοιχεία που φέρει ο άγιος. Ο σκοπός της χρήσης του πουκάμισου είναι να προστατεύσει το ξύλινο πάνελ και την αγιογραφία από την υγρασία, τη φθορά και την αλλοίωση του χρόνου καθώς και να προσδώσει στο έργο τέχνης μεγαλύτερη λάμψη και πλούτο.

Συνολικά, αν και η τεχνική σε κάθε τομέα διαφέρει, η βασική ιδέα παραμένει η ίδια: η χρήση ενός φύλλου μετάλλου για να «ντύσει» ένα αντικείμενο, προσθέτοντας προστασία, αξία και καλλιτεχνική ομορφιά.

ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΚΑΝΤΗΛΙ
ΦΩΤΟΓΡ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΡΙΤΖΙΛΑΣ,
ΑΡΧΕΙΟ Ι. Π. ΛΑΓΟΣ

ΑΓΙΟΣ Ι ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΘ ΓΙΩΡΜΑ
ΑΡΧΕΙΟ Σ. ΣΠΙΘΑ

Μάιος

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΗΡΩΟΝ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
											1	2	3
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Λάμπης Κατσούλης

Ο Λάμπης Κατσούλης, μια εμβληματική μορφή και δάσκαλος της αργυροχρυσοχοΐας στη Στεμνίτσα, επέστρεψε στη Στεμνίτσα, την οποία αγαπούσε πολύ, αφού συνταξιοδοτήθηκε. Είχε επιτυχημένο εργαστήριο αργυροχρυσοχοΐας στην Αθήνα για πολλά χρόνια. Η επιστροφή του ήταν καθοριστική για την αναβίωση και τη διάδοση της τέχνης του κοσμήματος. Περιγράφεται ως «ο Στεμνιτσιώτης Φειδίας του αργύρου και του χρυσού».

Βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για το έργο του. Η βράβευση αφορούσε ειδικά μια σειρά αντιγράφων αρχαίων ελληνικών νομισμάτων που είχε φιλοτεχνήσει. Αυτή η διάκριση υπογραμμίζει την ιστορική του σημασία, όχι μόνο ως ιδρυτικού στελέχους και πρώτου Διευθυντή της Σχολής Στεμνίτσας, αλλά και ως κορυφαίου τεχνίτη, που συνεδύασε την παράδοση της αργυροχρυσοχοΐας με την αναβίωση της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

Ξεκίνησε από την Στεμνίτσα, όπου ήταν ξυλογλύπτης και έφθασε στην Αθήνα όπου άνοιξε εργαστήριο χαρακτικής μετάλλων στην Πανεπιστημίου, την Πειραιώς και την Λυκούργου. Το τελευταίο το ανέλαβε ο αδελφός του Δημήτριος όταν γύρισε από την Αιθιοπία – εκεί διατηρούσε δικό του χρυσοχοείο στην Αντισ – Αμπέμπα. Ήταν ειδικευμένος στην τεχνική της χαρακτικής δηλ ήταν ικανός να δημιουργεί τη «μήτρα» ή αλλιώς καλούπι που σημαίνει ένα ανάγλυφο σε κομμάτι μετάλλου. Η μήτρα στην συνέχεια χρησιμοποιείτο ως «στάμπα» για την παραγωγή των φημισμένων «Κωνσταντινιάτων» (μικρά νομίσματα με αγιογραφίες) φτιαγμένα από λεπτά κομμάτια χρυσού ή αργύρου. Αφού συνταξιοδοτήθηκε επέστρεψε στην Στεμνίτσα όπου δίδαξε την τέχνη. Στην συνέχεια το 1984, η Βούλα Γυφτοπούλου, μια από τις πρώτες απόφοιτες της Σχολής, ανέλαβε το εργαστήριό του, αφού ο ίδιος αποσύρθηκε.

Αναλυτικότερα, το 1976, ο Λάμπης Κατσούλης και ο Αριστείδης Βλαχόγιαννης ξεκίνησαν την διδασκαλία της Τέχνης του Αργυροχρυσοχόου σε μια Σχολή που ήταν τότε Κέντρο Χειροτεχνίας του ΕΟΜΜΕΧ ενώ από το 1980 υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας. Πέρασε από πολλά καθεστώτα διαχείρισης (ΤΕΣ, ΤΕΕ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ, ΣΑΕΚ) και σήμερα λειτουργούν δύο δομές: ΕΠΑΛ και ΣΑΕΚ, που διαθέτει 2 τμήματα: Τεχνικός Χειροποίητου Κοσμήματος και Σχεδιασμού Κοσμήματος και Συνοδός Βουνού, όπου φοιτούν μαθητές και σπουδαστές από όλη την Ελλάδα.

Τα νεότερα χρόνια, με την Σχολή δόθηκε νέα πνοή στη Στεμνίτσα, δόθηκαν ευκαιρίες για την επισκευή των παλαιών πετρόκτιστων σπιτιών, έγινε προσπάθεια διατήρησης της αρχιτεκτονικής ιστορίας του οικισμού και παρέμειναν νέοι άνθρωποι στον τόπο τους.

Ο Χάρης Κατσούλης, εγγονός του αείμνηστου Λάμπη Κατσούλη γράφει χαρακτηριστικά: «Όνειρο του παππού μου ήταν η άνθιση ξανά τις αργυροχρυσοχοΐας στην Στεμνίτσα. Έφυγε από την Αθήνα με αυτό το σκοπό και κατάφερε μέσα σε λίγα χρόνια να κάνει πραγματικότητα το όνειρο του: 1^ο να γίνει η Σχολή και 2^ο να φέρει ζωή στο χωριό. Όπως μου έλεγε όταν ήμουν μικρός, ένας τόπος, όσο όμορφο και να τον φτιάξεις, εάν δεν έχει νιάτα, ανθρώπους νέους, παιδιά, πάλι άσχημος θα είναι. Είμαι περήφανος που έζησα μαζί του αρκετά χρόνια στο χωριό και ευγνώμων που έζησα από κοντά αυτόν τον μέγιστο καλλιτέχνη και Άνθρωπο πάνω από όλα!»

Η οικογένεια του Λ. Κατσούλη είναι συνώνυμη της Αργυροχρυσοχοΐας για την Στεμνίτσα και πράγματι τόσο ο γιός του Νίκος όσο και τα εγγόνια του Χάρης Μάρκου στην Αθήνα και Ιωάννης Παπαιωάννου στην Κω συνεχίζουν τα οικογενειακά μυστικά της τέχνης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο οι μαθητές του όσο και οι νεώτερες γενιές αργυροχρυσοχόων αναγνωρίζουν την σημαντική συμβολή του στην τεχνική τους κατάρτιση αλλά και στην προσωπική τους βελτίωση. Είναι συγκινητικό να βλέπεις στα εργαστήριά τους να δεσπόζει η φωτογραφία του σε τιμητική θέση όπως φαίνεται σε διάφορες λήψεις στο αφιέρωμα αυτό.

Λ. ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ

ΔΙΣΕΓΓΟΝΟΣ ΤΟΥ Λ. ΚΑΤΣΟΥΛΗ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ 1990

ΜΗΤΡΕΣ ΣΚΑΛΙΣΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Λ ΚΑΤΣΟΥΛΗ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΑΣ ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ιούνιος

ΑΝΘΙΣΜΕΝΑ ΣΠΑΡΤΑ ΚΑΙ ΑΚΑΚΙΕΣ

[illegible]

Εργαστήρια Χρυσικών στην Στεμνίτσα

Εργαστήριο Βούλας Γυφτοπούλου

Η Αργυροχρυσόχος Βούλα Γυφτοπούλου από την 1^η γενιά μαθητών του αείμνηστου Λάμπη Κατσούλη, και εμπειροτέχνης στη ΣΑΕΚ Στεμνίτσας, διατηρεί εργαστήριο κοντά στην πλατεία της Στεμνίτσας. Στο εργαστήριό της ήταν και η πρώτη Σχολή που σύστησε ο αείμνηστος δάσκαλος Λάμπης Κατσούλης με τον Αριστείδη Βλαχογιαννή. Την συνέχεια του εργαστηρίου ανέλαβε η δημιουργός. Σήμερα με την αναμφισβήτητη και πολύτιμη εμπειρία της έχει συντηρήσει τις μήτρες του αείμνηστου δασκάλου και έχει ολοκληρώσει μια πλούσια σειρά από συλλεκτικά αντίγραφα αρχαίων ελληνικών νομισμάτων, μεγάλης ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας.

Η διαδικασία κατασκευής τους περιγράφεται περιληπτικά με τα πιο κάτω βήματα:

1. Μια ποσότητα καθαρό ασήμι με μορφή κόκκων ικανή για ένα νόμισμα ζεσταίνεται με οξυγόνο μέχρι να λιώσει και να γίνει σαν μπίλια.
2. Η μπίλια τοποθετείται πάνω στη μήτρα όπου έχει χαρακτεί η παράσταση της μιας όψης του νομίσματος.

3. Επάνω στην μπίλια τοποθετείται η μήτρα της άλλης πλευράς του ίδιου νομίσματος.

4. Οι δύο μήτρες πιέζονται με υδραυλική πρέσα πάνω στην μπίλια. Έτσι οι παραστάσεις μεταφέρονται πάνω στην μπίλια που έχει λάβει πλέον την μορφή νομίσματος.

5. Τέλος, με χειροκίνητη πρέσα διαμορφώνεται η περιφέρεια του νομίσματος.

Στο εργαστήριο της κας Βούλας Γυφτοπούλου διατίθεται λεύκωμα με φωτογραφίες όλης της συλλογής νομισμάτων και σφραγίδων από τον 6^ο πΧ αιώνα ως το 1821. Επίσης στο εργαστήριο υπάρχει πλήθος φωτογραφιών που ξεδιπλώνουν την ιστορία της τέχνης τις τελευταίες δεκαετίες στην Στεμνίτσα.

ΒΟΥΛΑ ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΧΡΥΣΟΧΟΟ ΚΑΙ ΔΑΣΚΑΛΟ ΛΑΜΠΗ ΚΑΤΣΟΥΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ.

ΠΑΛΑΙΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ ΛΑΜΠΗ ΚΑΤΣΟΥΛΗ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ – ΣΧΟΛΗ. ΣΤΕΓΑΖΟΤΑΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΙΑ ΓΑΡΤΑΓΑΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ, ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΗΝ ΚΑ ΒΟΥΛΑ ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΟΥ

Εργαστήρια Χρυσικών στην Στεμνίτσα

Εργαστήριο Αθανασίου Ασημακόπουλου

Ο Αθανάσιος Ασημακόπουλος Αργυροχρυσόχος από την 1^η γενιά μαθητών του αείμνηστου Λάμπη Κατσούλη και Πρόεδρος της Δημοτικής Κοινότητας Στεμνίτσας, που έχει χρηματήσει και δάσκαλος του ΣΑΕΚ Αργυροχρυσοχοίας, διατηρεί εργαστήριο στον κεντρικό δρόμο της Στεμνίτσας από το 1987. Στο εργαστήριό του εφαρμόζει τις παραδοσιακές τεχνικές χειροποίητου κοσμήματος και επεξεργασίας μετάλλων και παραδίδει έργα μοναδικής τέχνης: χαρακτηριστικά, σφραγιδόλιθους κλπ. Ο ίδιος παρουσιάζει και προωθεί την τέχνη του μέσω ντοκυμαντέρ, βίντεο και παρουσιάσεων στο εργαστήριό του. Είναι γνωστός για το έργο του διεθνώς και αποτελεί κεφάλαιο της παραδοσιακής Αργυροχρυσοχοίας στην Ελλάδα.

Η Στεμνίτσα έχει μακρά παράδοση στην χάραξη σφραγιδόλιθων. Οι σφραγιδόλιθοι είναι μικρά, πολύτιμα ή ημιπολύτιμα πετρώματα πάνω στα οποία έχουν χαραχθεί ανάγλυφα σχέδια, μικροσκοπικά έργα τέχνης που φανερώνουν την εξαιρετική δεξιότητα και την αισθητική των αρχαίων πολιτισμών. Χρησιμοποιούνταν ως σφραγίδες, για να

πιστοποιούν την ταυτότητα ενός ατόμου ή να ασφαλίζουν έγγραφα και αγαθά.

Οι σφραγιδόλιθοι είναι έργα τέχνης, της λιθογλυφίας, μιας αρχαίας τέχνης που περιλαμβάνει τη χάραξη σκληρών πετρωμάτων, όπως αχάτης, ίασις, αμέθυστος αιματίτης. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνταν, ήταν συνήθως χάλκινα ή σιδερένια, ενώ ως λειαντικά χρησιμοποιούνταν σκληρά ορυκτά, όπως η σμύριδα ή το κορούνδιο. Τα σχέδια πάνω στα πετρώματα είναι συνήθως εντόπια (εσωτερική χάραξη), ώστε όταν πατηθούν σε μαλακό υλικό, όπως πηλός ή κερί, να αφήνουν μια ανάγλυφη αποτύπωση (σφράγισμα). Τα μοτίβα που απεικονίζονταν ήταν ποικίλα:

- Ζώα και μυθικά πλάσματα (π.χ., ταύροι, λιοντάρια, γρύπες).
- Ανθρώπινες μορφές (θεότητες, πολεμιστές).
- Γεωμετρικά ή φυτικά μοτίβα.

Ενδεικτικά έργα του Θανάση Ασημακόπουλου από το Αρχείο Σ.Σπίθα.

ΣΦΡΑΓΙΔΟΛΙΘΟΣ ΕΡΓΟ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΓΟ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΡΓΟ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ

ΕΚΛΕΠΤΙΣΜΕΝΟ ΕΡΓΟ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΣ ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αύγουστος

ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	31						

Επαγγελματίες της Σχολής της Στεμνίτσας που Δημιουργούν και Διαπρέπουν...

Εργαστήριο «Αρχέτυπο» της Αμαλίας Πραμαντιώτη

Η Αμαλία Πραμαντιώτη, αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές της στην ΣΑΕΚ της Στεμνίτσας σήμερα εργάζεται ως καθηγήτρια στην Σχολή και μοιράζεται γενναιόδωρα τις γνώσεις της για την κάθε επιμέρους τεχνική με τους νέους σπουδαστές. Εκτός από τη διδασκαλία στη Σχολή, η Αμαλία διατηρεί και το δικό της κατάστημα χειροποίητου κοσμήματος στη Στεμνίτσα, το Αρχέτυπο. Το Αρχέτυπο βρίσκεται πάνω στον κεντρικό δρόμο στην Πλατεία της κωμόπολης. Οι βιτρίνες παρουσιάζουν

τις τελευταίες δημιουργίες της Αμαλίας και ανανεώνονται συχνά με νέα σχέδια.

Η ίδια είναι ένα λαμπρό παράδειγμα καλλιτέχνιδας όπως θα το ονειρεύονταν οι δάσκαλοι της τέχνης αυτής όταν ξεκίνησαν τα πρώτα μαθήματα στο πέτρινο αυτό χωριό με τα δασωμένα βουνά, τα φαράγγια, τα ορμητικά νερά, τα απίθανα περπατήματα, τις πανέμορφες μεταβυζαντικές εκκλησίες και τα μοναστήρια. Ανήκει στην γενιά των νέων ανθρώπων, που δηλώνουν μόνιμη κατοικία την Στεμνίτσα και ας μην κατάγονται από τα μέρη αυτά, που καταπιάνονται με τα κοινά και συμμετέχουν στην κοινωνική, πολιτιστική και εμπορική ζωή του τόπου με ευγένεια και χαμόγελο. Η επίσκεψη στο εργαστήριό της είναι πραγματική εμπειρία. Μερικά από τα έργα της στις φωτογραφίες 1-4.

1. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΙΑ, ΚΟΥΦΙΟ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟ

2. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΙ, ΣΕΓΑΡΙΣΤΟ ΚΟΥΦΙΟ

3. ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ, ΤΣΑΛΑΚΩΤΟ

4. ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

Εργαστήριο «Faber» στο Κέντρο της Αθήνας

Η Κωνσταντίνα Κατσιμπίρη μας μιλά για το Faber.

«Το Faber, στο κέντρο της Αθήνας, δημιουργήθηκε το 2019 από τέσσερις αποφοίτους της Σχολής Αργυροχρυσοχοΐας Στεμνίτσας με στόχο την προώθηση των ιδεών του καθενός, συλλογικά, κάτω από το brand του Faber!

Παρόλο που με το πέρασμα του χρόνου η ομάδα άλλαξε εν μέρει σύσταση στα μέλη της, πάντα τα κοσμήματά της βρίσκονται σε διαρκή πολυσήμαντο διάλογο μεταξύ κληρονομιάς και σύγχρονης δημιουργικότητας, κάτι που φυσικά οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη Σχολή της Στεμνίτσας, ούσα αυτή που μας μεταλαμπάδευσε τις παραδοσιακές τεχνικές!

Για το Faber τα κοσμήματα είναι μικρά γλυπτά έργα τέχνης που αντλούν έμπνευση είτε από την ποικιλομορφία της φύσης είτε από την καθημερινότητα γύρω μας, με στόχο πάντα, το κόσμημα να αποτελεί ένα μέσο έκφρασης για αυτόν που το φοράει!

Τα κοσμήματα των φωτογραφιών είναι μοντέρνες εκδοχές αρχαϊκών σχεδίων, που εναρμονίζονται στο σήμερα! Είναι 100% κατασκευασμένα στο χέρι με τη χρήση του σφυριού ώστε να πάρουν την τρισδιάστατη μορφή τους ενώ ταυτόχρονα να είναι κούφια ώστε να είναι εύκο-

λα φορέσιμα. Απαιτούν τεχνική και δεξιότητα στην κατασκευή τους, όμως το αποτέλεσμα μας ανταμείβει! Μέσα από αυτά τα κομμάτια εξετάζουμε την αλληλεπίδραση σώματος και τέχνης!».

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Σ.ΣΠΙΘΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ FABER ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΝΤΙΝΟΥ ΣΑΡΑΚΙΝΙΩΤΗ

Σεπτέμβριος

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

[illegible]

Εργαστήρια Χρυσικών στην Στεμνίτσα

Εργαστήριο Παναγιώτη Αγγελακόπουλου

Ο Παναγιώτης Αγγελακόπουλος Αργυροχρυσόχος 2^{ης} γενιάς άνοιξε το εργαστήριό του στην Στεμνίτσα απέναντι ακριβώς από τη ΣΑΕΚ Αργυροχρυσοχοίας. Ο Παναγιώτης είναι γιός του Νίκου Αγγελακόπουλου, χρυσοχόου από την 1^η γενιά μαθητών του αείμνηστου Λάμπη Κατσούλη, που διαθέτει εργαστήριο και κατάστημα στην Τρίπολη. Ο Παναγιώτης επέστρεψε στα πατρίδα εδάφη για να σπουδάσει την τέχνη της Αργυροχρυσοχοίας και σήμερα παρουσιάζει τις δικές του δημιουργίες καθώς και της Κατερίνας Δελλή στο εργαστήριό του.

Αγαπητοί, άξιοι και φιλόξενοι καλλιτέχνες παίρνουν τη σκυτάλη και ξαναδίδουν την αξία που αρμόζει στα χειροποίητα έργα. Το κάθε κομμάτι αντικατοπτρίζει την επιλογή τους να σεβαστούν το παρελθόν, ενώ ταυτόχρονα αγκαλιάζουν τις αισθητικές απαιτήσεις του σήμερα και μετατρέπουν την έμπνευσή τους σε φορέσιμη τέχνη. Η δουλειά του φέρει πολύ συγκεκριμένη, ελληνική και δυναμική ταυτότητα.

Μονόπετρο από ασήμι με πέτρα μαλαχίτη. Στο δέσιμο της πέτρας η ακρίβεια είναι το κλειδί, είτε πρόκειται για πολύτιμους λίθους στα βυζαντινά μοτίβα είτε για ημιπολύτιμους στα πιο μοντέρνα σχέδια. Το χειροποίητο δέσιμο εξασφαλίζει την ασφάλεια και αναδεικνύει τη λάμψη κάθε πέτρας.

Για να ζωντανέψουν αυτές τις διαφορετικές συλλογές, ο Παναγιώτης και η Κατερίνα επιστρατεύουν ένα εντυπωσιακό φάσμα τεχνικών, αποδεικνύοντας την βαθιά τους κατάρτιση.

Ενδεικτικά έργα του Παναγιώτη:

Μενταγιόν εμπνευσμένο από την φύση, με σχέδιο φασόλι, φτιαγμένο με την τεχνική της Κοκκίδωσης (Granulation). Μια αρχαία τεχνική κατά την οποία μικροσκοπικές σφαίρες μετάλλου συγκολλώνται στην επιφάνεια του κοσμήματος, προσθέτοντας υφή και πλούτο, ένα στοιχείο που συναντάται κυρίως στα βυζαντινά και παραδοσιακά μοτίβα.

Δακτυλίδι εμπνευσμένο από το ζωικό βασίλειο σε σχήμα φίδι. Είναι φτιαγμένο από ασήμι οξειδωμένο.

Ενδεικτικά έργα της Κατερίνας:

Ασημένιο βραχιόλι κοχύλι με την τεχνική Ρεπουσέ (Repoussé) & Ανάγλυφη Τέχνη. Με τη τεχνική του Ρεπουσέ (σφυρηλάτηση από την ανάποδη) δημιουργούνται ανάγλυφες επιφάνειες και τρισδιάστατα σχέδια, δίνοντας ζωή στα κοσμήματα ειδικά σε εκείνα που είναι εμπνευσμένα από κοχύλια και όγκους.

Ασημένια σκουλαρίκια με την τεχνική της Κοκκίδωσης.

Οκτώβριος

ΘΕΑ ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

Επαγγελματίες Χρυσικοί εκ Στεμνίτσας

Κατά την διάρκεια της συλλογής του υλικού για το ημερολόγιο αυτό, είχα την χαρά και την τιμή να συναντήσω και αν μιλήσω με πολλούς συμπατριώτες Αργυροχρυσόχους, Χαράκτες, Καρφωτές, Ωρολογοποιούς. Οι παλαιότεροι ξεκίνησαν από την Στεμνίτσα για μια καλύτερη ζωή στην Αθήνα, οι γονείς τους, τους έστειλαν δίπλα σε φτασμένους επαγγελματίες της Αθήνας για να μάθουν τα μυστικά της πατροπαράδοτης τέχνης. Οι παλαιότερες οικογένειες, που ξεκίνησαν τον 19^ο αιώνα, από την Στεμνίτσα και άνοιξαν φημισμένα εργαστήρια χρυσού και αργύρου, όπως αναγράφονται στο βιβλίο του Δημοκλή Χ. Γαρταγάνη με τίτλο « Η ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ (ΥΨΟΥΣ) ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ήταν:

1. στην Κωνσταντινούπολη: του Γεωργίου Τριπολίτη, σπουδαίος χαράκτης
2. στην Αθήνα των: Νικόλαου Κωστή, Γεωργίου Παλαμήδη, Γεωργίου Κουσουρέλη (διάδοχοι οι Αφοι Π. Ζενέτου), Ιωάννη Νικητόπουλου.
3. στην Πάτρα των: Λάμπρου Καγιάφα, Γεωργίου Μουτσόπουλου, Νικολάου Γιώρμα
4. στην Τρίπολη των: Παναγιώτου Ζενέτου (οι γιοιό συνέχισαν και στην Αθήνα ως διάδοχοι του Γ. Κουσουρέλη), του Γεωργίου Χατζή.
5. στον Βόλο των: Ιωάννου Βασιλάκου, Δημητρίου Οικονομοπούλου

Επίσης εξαπλώθηκαν στην Κόρινθο, το Άργος, το Ναύπλιο, το Γύθειο, την Σπάρτη κλπ. Στην Αμερική πολλές οικογένειες μετέφεραν την τέχνη της αργυροχρυσοχόας όπως την έμαθαν στην πατρίδα για παράδειγμα η οικογένεια Γαρταγάνη που με έδρα την Βοστώνη δραστηριοποιούνται ο Γεώργιος Γαρταγάνης, ο Μαρίνος Γαρταγάνης καθώς και από τη 2^η γενιά ο Ανδρέας Γαρταγάνης.

Σήμερα με τον κίνδυνο να παραλείψουμε κάποια ονόματα αρχίζουμε μέσα από αυτό το αφιέρωμα να καταγράφουμε επαγγελματίες που κατάγονται από την Στεμνίτσα και ασχολούνται με επαγγέλματα σχετικά με το κόσμημα και την ωρολογοποιία. Έτσι με την ένθερμη υποστήριξη του Προέδρου της Κοινότητας κου Α. Ασημακόπουλου και του ενθουσιώδους ενδιαφέρον του κου Θωμά Χασάπη συλλέξαμε και αναφέρουμε τους πιο κάτω:

- Καραλής Σωτήρης (φημισμένος και βραβευμένος για την δεξιοτεχνία του στην χαρρακτική) και οι αδελφοί του χρυσοχόοι Νίκος Καραλής και Ιωάννης Καραλής. Η οικογενειακή παράδοση συνεχίζεται με την 2^η γενιά.
- 3 αδέρφια: Χασάπης Κωνσταντίνος (κατάστημα στην Καλαμάτα), Χασάπης Βασίλης (Καρφωτής), Χασάπης Χαράλαμπος. Ο Χαράλαμπος έφθασε στην Αθήνα το 1973 και σήμερα διατηρεί εργαστήριο καρφωτικής στο κέντρο της Αθήνας, όπου εργάζεται και ο διάδοχός του ο Θωμάς.
- Οικογένεια Φατούρου, 4 γενιές χρυσοχόων που δραστηριοποιούνται στα Μέγαρα. Ο Γεώργιος Φατούρος, γεννημένος το 1893 έφθασε στα Μέγαρα αρχές του 20^{ου} αιώνα παντρεύτηκε και έμεινε εκεί. Ο εγγονός του Γιώργος συνέχισε την Στεμνιτσιώτικη τέχνη της χαρρακτικής και σήμερα η 4^η γενιά, ο Παναγιώτης Φατούρος ο νεώτερος, συνεχίζει την οικογενειακή παράδοση στην Αργυροχρυσοχόα!
- Σαρακινιώτης Ντίτος με πολλαπλή συνεισφορά στην τέχνη της αργυροχρυσοχόας τόσο στην Σχολή όσο και σε εργαστήρια στην Στεμνίτσα, το Ναύπλιο και την Αθήνα (εργαστήριο και κατάστημα Faber), που αποτελούν χώρους δημιουργίας για νέους καλλιτέχνες που εκπαιδεύτηκαν στην Σχολή της Στεμνίτσας.
- Σαρακινιώτης Μίμης και Παντελής Κ. Σαρακινιώτης μαζί με τον γιό του Κωνσταντίνο διατηρούν εργαστήριο και κατάστημα με έδρα την Κόρινθο.
- Οικογένεια Κανελλόπουλοι, ωρολογοποιοί στο κέντρο της Αθήνας όπου δραστηριοποιούνται 2 γενιές: ο Γεώργιος Κανελλόπουλος, ο Παντελής Κανελλόπουλος και από την 2^η γενιά ο Κωνσταντίνος Κανελλόπουλος.
- Οικογένεια Θανόπουλοι: ο Θανάσης Θανόπουλος χρυσοχόος συνεργάστηκε με τον αδελφό του Ιωάννη Θανόπουλο επί σειρά ετών και σήμερα, την τέχνη του καρφωτή συνεχίζει ο ανηψιός τους Κωνσταντίνος Σπυριδωνός.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Σ.ΣΠΙΘΑ

- Οικογένεια Γιώρμα ή Γεώρμα βρίσκεται στον Πειραιά, στην Αθήνα στην Πάτρα στην Κύπρο, στην Αμαλιάδα, μία από τις παλαιότερες οικογένειες χρυσοχόων
- Οικογένεια Καϊνάρου παλιά Στεμνιτσιώτικη οικογένεια με μεγάλη παράδοση στην Αργυροχρυσοχόα, συνεχίζουν την παράδοση τα αδέρφια Τζελάτη: Δημήτρης, Γιώργος και η Σπυριδούλα.
- Οικογένεια Χατζή στην Σπάρτη.
- Οικογένεια Φρέντζου και ο Γεώργιος Κουρουγιώτης με τον γιό του Γιάννη στο Άργος.
- Νίκος Τελώνης διατηρούσε για δεκαετίες εργαστήριο/κατάστημα στην Αθήνα.
- Γιάννης Παλαφούτας με εργαστήριο στην Αθήνα.
- Σε διάφορα μέρη της Ελλάδας εργάστηκαν μέλη Στεμνιτσιώτικων χρυσοχοϊκών οικογενειών: Μούτσιου-Μούτζου-Μούκιου-Μουτσόπουλου, Καγιάφα ή Καϊάφα, Κυρ-κιγιάννη-Κρικιγιάννη, Θεοφίλη, Γαρταγάνη, Μπέλλα, Ξύδη, Παλαμίδη, Πετρόπουλου, Τρεμπέλα.

Η λίστα είναι τεράστια και θεωρούμε ότι κάναμε μια αρχή, που θα κεντρίσει το ενδιαφέρον να συνεχιστεί. Η επετειακή χρονιά του 2026, όπου συμπληρώνονται 100 χρόνια από την κατασκευή του κτηρίου, που στεγάζει το ΕΠΑΛ και το ΣΑΕΚ Αργυροχρυσοχόας όπως και τα 50 χρόνια από την έναρξη εκπαίδευσης της πατροπαράδοτης αυτής τέχνης, θα αποτελέσει την αφορμή για μεγαλύτερη εξωστρέφεια και διάδοση της Στεμνιτσιώτικης Αργυροχρυσοχόας. Ο Πολιτιστικός και Εξωραιστικός Σύλλογος ΥΨΟΥΝΤΑΣ θα είναι αρωγός προς την κατεύθυνση αυτή.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΧΑΣΑΠΗΣ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ

ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΙ ΚΑΙ Η ΝΕΩΤΕΡΗ ΓΕΝΙΑ

ΤΑ "ΙΕΡΑ ΤΕΡΑΤΑ" ΤΗΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΙΩΤΙΚΗΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ ΦΑΤΟΥΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΧΑΣΑΠΗΣ ΚΑΙ ΘΩΜΑΣ ΧΑΣΑΠΗΣ

Νοέμβριος

ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΗΡΩΟΝ

ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ	ΔΕ	ΤΡ	ΤΕ	ΠΕ	ΠΑ	ΣΑ	ΚΥΡ
						1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30						

Δημόσια Εκπαίδευση Αργυροχρυσοχόου στην Στεμνίτσα

Η Στεμνίτσα διακρίνεται για τη μακρόχρονη εκπαιδευτική της ιστορία, που ξεκινά στα μεταβυζαντινά χρόνια με την ίδρυση της Ελληνικής Σχολής το 1790. Μετά την Επανάσταση του 1821, δημιουργήθηκαν Δημοτικό Σχολείο στην πλατεία, Σχολαρχείο στο Νικολετοπούλειο Πνευματικό Κέντρο και Παρθεναγωγείο στην παλαιά πτέρυγα του νυν ξενοδοχείου Τρικολώνειον. Το 1926, επειδή είχε γκρεμιστεί το παλαιό Δημοτικό Σχολείο και τα μαθήματα γίνονταν σε μισθωμένες οικίες, χάρη σε δωρεές των Στεμνιτσιωτών της Αμερικής και τις προσπάθειες του αρχιμανδρίτη Μεθόδιου Φουσιάνη, κατασκευάστηκε το επιβλητικό τριώροφο κτίριο «Διδασκτῆριον», όπως αναφέρει η μαρμάρινη πινακίδα του, το οποίο για δεκαετίες στέγασε το Δημοτικό Σχολείο, προσφέροντας ακόμα και λουτρά και οικοτροφείο.

Το 1976, ο Λάμπης Κατσούλης («μπάρμπα-Λάμπης»), βραβευμένος για τα αντίγραφα αρχαίων νομισμάτων, μαζί με τον ειδικό στη εκκλησιαστική τέχνη Αριστείδη Βλαχόγιαννη, ξεκίνησαν εκεί τη διδασκαλία αργυροχρυσοχόας, αρχικά ως Κέντρο Χειροτεχνίας του ΕΟΜΜΕΧ και από το 1980 υπό το Υπουργείο Παιδείας. Η σχολή πέρασε διάφορες διοικητικές μεταβολές (ΤΕΣ, ΤΕΕ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ, ΣΑΕΚ) και σήμερα λειτουργούν δύο τμήματα: Τεχνικός Χειροποίητου Κοσμήματος & Σχεδιασμού Κοσμήματος και Συνοδός Βουνού, ενώ προσελκύει μαθητές απ' όλη τη χώρα.

Το πετρόκτιστο τριώροφο κτίριο δεσπόζει στην είσοδο του χωριού και διαθέτει σύγχρονες αίθουσες (αφιερωμένες στους 2 αείμνηστους δασκάλους), εξοπλισμένα εργαστήρια επεξεργασίας μετάλλων και εκθετήριο με έργα αποφοίτων – από κλασικά κοσμήματα μέχρι μοντέρνες δημιουργίες με ιδιαίτερο χαρακτήρα. Ξεχωρίζει η τεχνική του καλουπιού από κόκαλο σουπιάς, που χρησιμοποιείται από την αρχαιότητα για αντικείμενα από ασήμι και εξακολουθεί να διδάσκεται. Επιπλέον, ένα βοηθητικό εργαστήριο, χορηγία του Ιδρύματος Μποδοσάκη και της Eurolife FFH, παραμένει διαθέσιμο σε επισκέπτες από τη Στεμνίτσα αλλά και όλη την Ελλάδα.

Κύριος σκοπός του τμήματος Αργυροχρυσοχόας είναι η σύνδεση της παραδοσιακής τέχνης με τις σύγχρονες τάσεις design και καλλιτεχνικής έκφρασης, μέσω τριετούς προγράμματος στο ΕΠΑΛ και διετούς στο ΣΑΕΚ. Παρά την είσοδο

της τρισδιάστατης εκτύπωσης στον χώρο του κοσμήματος, η χειροποίητη δημιουργία διατηρεί την αδιαμφισβήτητη αξία της και μεταδίδεται από γενιά σε γενιά. Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά σε διαγωνισμούς και εκθέσεις, σημειώνοντας διακρίσεις εντός κι εκτός Ελλάδας.

Έτσι, η Στεμνίτσα αναδεικνύεται σε πρότυπο κέντρο ανάδειξης ταλέντων στην αργυροχρυσοχοΐα, με σημαντική ακτινοβολία εντός και εκτός συνόρων που κατά το 2026 θα εορτάσει τόσο τα 100 χρόνια κατασκευής του επιβλητικού κτιρίου όσο και τα 50 χρόνια διδασκαλίας της πατροπαράδοτης τέχνης.

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Σ.ΣΠΙΘΑ

Δεκέμβριος

ΤΟ ΡΑΠΟΥΝΙ ΜΕ ΧΙΟΝΙΑ

[illegible]

Στεμνίτσα

Η Στεμνίτσα, κωμόπολη της κεντρικής Πελοποννήσου στα νοτιοδυτικά του Μαινάου, βρίσκεται κτισμένη σε υψόμετρο 1.080 μέτρων ανάμεσα σε κατάφυτες πλαγιές και αποτελεί έκκληση για τον επισκέπτη, που την ανακαλύπτει ακριβώς όταν βρεθεί στα πρώτα της σπίτια. Στην περιοχή της αρχαίας πόλης Υψούς – η ακριβής θέση της δεν έχει καθοριστεί – δημιούργησε ανά τους αιώνες μακρά ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και κατέκτησε το τίτλο «Χώρα Στεμνίτσα». Ανατολικά βρίσκεται το φαράγγι του ποταμού Λούσιου, όπου σύμφωνα με τη μυθολογία, οι Νύμφες έλουζαν το μικρό Δία ενώ σήμερα φιλοξενεί σκήτες και φημισμένες Μονές όπως: την Μονή Φιλοσόφου, την Μονή Προδρόμου, την μονή Αιμυαλών και καταλήγει στα ερείπια της Αρχαίας Γόρτυνος.

Κατά την παράδοση ο Υψούντας, ένας από τους πενήντα γιούς του βασιλιά της Αρκαδίας Λυκάονα, ίδρυσε την πόλη Υψούς ωστόσο οι πληροφορίες τόσο για την αρχαία εποχή όσο και για τα Βυζαντινά χρόνια είναι ελάχιστες. Η τοπωνυμία «Στεμνίτσα» είναι ολαβικής προέλευσης - σημαίνει τόπος σκιερός και υγρός και μαρτυράει την εγκατάσταση Σλάβων, πιθανόν μεταξύ 7ου και 10ου αιώνα.

Η ανάπτυξη της Στεμνίτσας ως οργανωμένου οικισμού σημειώνεται κατά την Βυζαντινή περίοδο με αποτέλεσμα στα 1512 σε οθωμανικό κατάστιχο φορολογουμένων καταγράφονται 191 οικογένειες, από τις οποίες μία μόνο ήταν μουσουλμανική (δηλαδή ήταν η μεγαλύτερη πόλη της ευρύτερης περιοχής, εξού και «Χώρα» με συνολικά περίπου 1.100 κατοίκους) ενώ στην απογραφή του 1711 είχε 925 κατοίκους. Στην απογραφή του 1879 η Στεμνίτσα, με 2.989 κατοίκους, είχε υπερδιπλάσιο πληθυσμό από την Καρύταινα, τη Μεγαλόπολη, τη Βυτίνα και μεγαλύτερο της Δημητσάνας, στην απογραφή του 2001 ο πληθυσμός της Στεμνίτσας είναι 412 κάτοικοι και στην απογραφή του 2021 είναι 312 κάτοικοι. Η Στεμνίτσα υπήρξε έδρα του Δήμου Τρικολώνων, που λειτούργησε την περίοδο 1835-1912 καθώς και του σύγχρονου δήμου Τρικολώνων, που λειτούργησε την περίοδο 1999-2010.

Κατά την Τουρκοκρατία, ο οικισμός αναπτύχθηκε σε σπουδαίο βιοτεχνικό κέντρο με ειδικευμένους τεχνίτες γύρω από την μεταλλουργία: Αργυροχρυσόχους, Χαλκωματῆδες, Καμπανάδες, Μπρουντζάδες, κ.ά., οι οποίοι περιοδεύουν την Ανατολική Μεσόγειο και φτιάχνουν καταστήματα και βιοτεχνίες στην Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, τη Μολδοβλαχία, τη Ρωσία και αλλού.

Οι τεχνίτες της Στεμνίτσας, για την προστασία των ιδίων αλλά και των μουσικών της τέχνης τους, είχαν επινοήσει μια ιδιαίτερη συνθηματική - μουσική γλώσσα, τα «Μεσιτισιώτικα» δηλ. Στεμνιτσιώτικα.

Την οικονομική ανάπτυξη του τόπου συνοδεύει και η πνευματική και πολιτι-

στική άνθιση με την ανέγερση και διακόσμηση πολλών ναών από τον 16^ο και ιδιαίτερα τον 17^ο αιώνα, με την ανασυγκρότηση του ορθόδοξου μοναχισμού και με την ίδρυση της Ελληνικής Σχολής, τον 17^ο ή 18^ο αιώνα, η οποία είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Στη Σχολή αυτή δίδαξαν αξιόλογοι δάσκαλοι, τα δε βιβλία της χρησιμοποιήθηκαν για να γίνουν φυσέκια στην επανάσταση του 1821, ελλείψει χαρτιού. Πολλοί μαθητές της διέπρεψαν και η Στεμνίτσα, λόγω της πνευματικής της παράδοσης, ήταν πατρίδα πολλών αξιόλογων ανθρώπων του πνεύματος.

Σημαντική υπήρξε και η συμβολή της στην Επανάσταση. Αρκετοί Στεμνιτσιώτες, κυρίως της διασποράς, υπήρξαν μέλη της Φιλικής Εταιρείας, όπως ο Αντώνιος Πελοπίδας. Κάποιοι πολέμησαν στο πλευρό του Αλέξανδρου Υψηλάντη στη Μολδοβλαχία - έχουν καταγραφεί 22 πεσόντες, επίσης πολλοί Στεμνιτσιώτες συμμετείχαν στην Επανάσταση του 1821- έχουν καταγραφεί πάνω από 700 αγωνιστές. Τέλος η Στεμνίτσα απειτέλεσε κέντρο ανεφοδιασμού τροφίμων και πολεμοφοδίων καθώς και κέντρο επισκευής των όπλων των αγωνιστών από τους φημισμένους τεχνίτες της.

Η Στεμνίτσα ήταν το αγαπημένο καταφύγιο του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, που την ονόμαζε «απόρρητη χωροπούλα» και η πρώτη πρωτεύουσα της επαναστατημένης Ελλάδας, όπου συνεδρίασε η Α' Πελοποννησιακή Γερουσία το Μάιο του 1821. Γραμματέας της ήταν ο Στεμνιτσιώτης Ρήγας Παλαμήδης.

Το 1826, τα στρατεύματα του Ιμπραήμ λεηλάτησαν την πόλη γιατί δεν προσκύνησε και έκαψαν πολλά οικοδομήματα. Όμως μετά την απελευθέρωση σημειώθηκε νέα άνθηση και ανοικοδόμηση, που εξακολούθησε μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισε βαθμιαία να φθίνει, καθώς οι ονομαστοί της τεχνίτες εγκαθίστανται σε μεγάλες πόλεις και συγχρόνως ξεκίνησε η υπερατλαντική μετανάστευση.

Το 1976, οι τεχνίτες Λάμπης Κατσούλης, βραβευμένος για το έργο του από την Ακαδημία Αθηνών και Αριστείδης Βλαχόγιαννης ξεκίνησαν την διδασκαλία της Τέχνης του Αργυροχρυσόχου σε μια σχολή που κατόπιν έγινε Κέντρο Χειροτεχνίας του ΕΟΜΜΕΧ ενώ από το 1980 υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας με πρωτοβουλία του τότε υφυπουργού παιδείας Νικολάου Κ. Καλτεζιώτη και από το 2013, ανήκει στην Γ.Γ. Δια Βίου Μάθησης, λειτουργεί σαν ΣΑΕΚ και απευθύνεται σε απόφοιτους Λυκείου από όλη την Ελλάδα. Η Σχολή διαθέτει 2 τμήματα: Τεχνικός Χειροποίητου Κοσμήματος και Σχεδιασμού Κοσμήματος και Συνοδός Βουνού. Επίσης υπάρχει ΕΠΑΛ με την ειδικότητα της Αργυροχρυσόχοϊας.

Τα νεότερα χρόνια με την Σχολή η Στεμνίτσα παίρνει νέα πνοή, δόθηκαν ευκαιρίες για την επισκευή των παλαιών πετρόκτιστων σπιτιών, έγινε προσπάθεια διατήρησης της αρχιτεκτονικής ιστορίας του οικισμού και παρέμειναν νέοι άνθρωποι στον τόπο τους. Σήμερα από το κέντρο του χωριού ξεκινάει το Menalon trail που αποτελεί το πρώτο πιστοποιημένο, από την Πανευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Πεζοπορίας Ελληνικό μονοπάτι μήκους 75 χλμ., που συνδέει 9 όμορφα χωριά της Γορτυνίας.

Αξιζει να σημειώσουμε ότι από την Στεμνίτσα κατάγονται πολλοί διαπρεπείς επιστήμονες, επιχειρηματίες, άνθρωποι των γραμμάτων, των τεχνών κλπ. Με τον κίνδυνο να γίνει κάποια παράληψη αναφέρονται πιο κάτω μερικοί εξ αυτών: ο γνωστός ζωγράφος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Γεώργιος Ροϊλός (καθηγητής, μεταξύ άλλων, και του διάσημου υπερρεαλιστή ζωγράφου Τζόρτζιο ντε Κίρικο), ο Αγιογράφος Βασίλειος Καραβόγιωργας, ο Αγιογράφος Αθανάσιος Κανδρός, ο Αγιογράφος Δημήτριος Τριανταφυλλόπουλος, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών και διαπρεπής καθηγητής Θεολογίας Αθανάσιος Χαστούπης, ο καθηγητής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Παναγιώτης Τρεμπέλας, ο δικαστής του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1983-1997), του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου Κωνσταντίνος Κακούρης (με καταγωγή από την οικογένεια Νικολετόπουλου), ο Καθηγητής στο MIT των ΗΠΑ Ηλίας Γυφτόπουλος, ο Καθηγητής και πρώην Υπουργός Παιδείας Δημήτρης Φατούρος, ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ Παναγιώτης Ροϊλός, ο τ.Πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς (η οικία του παππού του βρίσκεται στην Στεμνίτσα), ο νυν πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης (εκ μητρός Μαρίκας το γένος Γιαννούκου εκ Στεμνίτσας), οι Καθηγητές Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Νικόλαος Μουτσόπουλος και Πολυτεχνικής Σχολής Αργύρης Πετρονάκης, ο πρωτοπόρος αρχιτέκτονας Τάκης Χ. Ζενέτος, ο Ολυμπιονίκης Γιώργος Ρουμπάνης και ο Ολυμπιονίκης Δημήτρης Θανάπουλος, η εφοπλιστική οικογένεια Μαρτίνου, ο επί σειρά ετών Πρόεδρος του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας και διαπρεπής νομικός του Δημοσίου Δικαίου Χρήστος Φατούρος, κ.ά.

Η φυσική ομορφιά, τα πεζοπορικά μονοπάτια, το ευχάριστο κλίμα, το αξιόλογο παρελθόν και η φιλοξενία των κατοίκων της έχουν καταστήσει την Στεμνίτσα πόλο έλξης διεθνούς ορεινού τουρισμού. Όλες τις εποχές του χρόνου, αποκαλύπτει ευχάριστες εκπλήξεις ανάμεσα στα πετρόκτιστα καλντερίμια, τις εκκλησιές και τις φυσικές πηγές της.

«Κόκκινος Σκίουρος»
Εστιατόριο-Μεζεδοπωλείο
Στεμνίτσα Αρκαδίας
Τηλ. 2795 029543
Κατερίνα Μείμητη

Ψήσταριά
Κουατόριο Καφενείο
Η Στεμνίτσα
Σταυρούλα Σαρακινιώτη
Στεμνίτσα Αρκαδίας
Τηλ: 27950 81371

παραδοσιακός ξενώνας

Μπελλεικά
b&b in a traditional house

ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ
ΑΠΟΤΟ 1870

ΚΑΦΕΝΕΙΟ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ
+ Γερούσια
Στεμνίτσα Αρκαδίας
τηλ. 27950 81253
κιν. 6938 594 894
www.fb.com/gerousia

Σιμό & Σιμό
Καφενείο - Στεμνίτσα Αρκαδίας
Μητσούλης Παναγιώτης, τηλ. 6970 41108

Παναγιώτης Γεωργακόπουλος

μικρό καφέ
τ. 695 5050212 ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ
e. taxigeorgako@yahoo.gr

ΑΡΧΕΤΥΠΟ
Κοσμηματοποιείο
Αμαλία Πραμαντιώτη
Στεμνίτσα Αρκαδίας - Τηλ 6979670968
e-mail: apramantioti@hotmail.com

Τ. +30 27950 81538
Μ. +30 697 7918975
■ Αρμπάροριζα Ζαχαροποιείο
@ arbaroriza.stemnitsa

ΘΩΜΑΣ ΧΑΣΑΠΗΣ
ΑΔΑΜΑΝΤΟΔΕΤΗΣ
Πλατεία Καρύτση 2
10562 Αθήνα
Γραφείο 2, 5ος όροφος
Τηλ.: 210 32 52 457
Κιν.: 6973 829 878
E-mail.: chasapisthomas83@gmail.com

ΜΑΙΝΑΛΟΝ Κοιν.Σ.Επ.
Στεμνίτσα Αρκαδίας
ΤΚ 22024
website: www.menalontrail.eu
Τηλ. 695 100 4305

ΤΑΞΙ

ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ

ΒΟΓΙΑΝΤΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΤΗΛ. 6977 575955

ΤΑΞΙ

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Β. ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ

ΤΗΛ. 27950 81 256, 693 2270 026

Η πολυετής πείρα είναι εγγύηση για ασφαλή ταξίδια.
Διαδρομές σε όλο το οδικό δίκτυο του νομού.
Πραγματοποιούνται εκδρομές ημερήσιες, εβδομαδιαίες, σε όλη την Ελλάδα,
κατόπιν συνεννοήσεως.

ΜΗΛΙΩΝΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
Χωματοургικές
Οικοδομικές εργασίες

☎ 6972603051
leonidasmlionis@yahoo.gr ΨΑΡΙ ΤΡΙΚΟΛΩΝΩΝ

Εργαστήριο
Αργυροχρυσοχοΐας
Αγγελικοπούλος
Παναγιώτης

Τηλέφωνο: 6979121005

Το Εργαστήριο Των Χρωμάτων

☎ 6974 636 759
✉ antwniaantz@gmail.com
f Antwnia Antza
@ ergastiri.xrwmatwn

Tsarhou
Guesthouse

+30 2795081406
+30 6972306151
info@xenonas-tsarhou.gr
www.xenonas-tsarhou.gr
Stemnitsa, Arcadia
Greece

**Independent
Financial
Consultants**

Νεκτάριος Μπαρούτσας
Ασφαλιστικός Σύμβουλος

Το Αρκαδικό
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Δίπλες - Καρυδάτα - Μελομακάρονα - Μαριμελάδες
Γλυκά τσιφού-κουταλιού - μέλι - Σιροπικά
Όλα παραγωγής μας
ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΡΟΥΤΣΑ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΤΗΛ. 27950 81430, 2710235801
Κιν: 6972836428

Εργαστήριο
Χρυσού & Ασημιού

Βούλα Γυφτοπούλου
Στεμνίτσα Αρκαδίας
xrisos.asimi@yahoo.gr
www.kosmimatexni.gr

τηλ.: 27950 81312, κιν.: 6972 024 762
6937 792 691

